

Aan

Wethouder Daemen & Wethouder van Elferen

Registratienummer / datum

/ 15 april 2024

Opgesteld door, telefoonnummer

5.1.2e, 5.1.2e

Extra afschriften voor

Onderwerp

Ontgassingsverbod per 1 juli

Aanleiding

Onder druk van politiek en maatschappelijk debat heeft de minister een algeheel nationaal verbod op ontgassen van tankschepen aangekondigd per 1 juli 2024. Dit ontgassingsverbod geldt in meerdere landen (Nederland, Duitsland, België en Zwitserland) en gaat tegelijkertijd in. Jaarlijks moeten er in Nederland nu tussen de 4500 en 5500 schepen ontgast worden voordat er een nieuwe lading in kan. We zijn verheugd met dit besluit vanwege de impact van het ontgassen van tankschepen op de Waal en de gezondheidsschade dat dit meebrengt voor zowel schippers als omwonenden op de locatie van ontgassing. In oktober 2023 zijn er inwonersvragen gesteld door een bewonersgroep in Lent waarin verteld werd over de overlast die het ontgassen van schepen op de Waal met zich meebrengt voor de inwoners. Deze vragen zijn beantwoord met het feit dat de gemeente geen bevoegd gezag is maar dat wij ons wel landelijk hard hebben gemaakt en nog steeds maken voor het naderende in werking tredende ontgassingsverbod. Daarnaast spannen we ons tussentijds in voor het oprekken van het huidige verboden ontgassingsgebied.

Gebrek aan dekkend landelijk netwerk van installaties

Om aan het ontgassingsverbod te kunnen voldoen zijn ontgassingsinstallaties nodig waar tankschepen de dampen kunnen laten verwijderen zonder dat deze in de lucht komen. In de landelijke roadmap is bepaald hoeveel installaties er per provincie nodig zijn. In Nederland zijn er in totaal tussen de 6 en 9 installaties nodig, waarvan er in de provincie Gelderland 1 á 2 installaties nodig zijn. De onzekerheidsmarge zit hem in het feit dat er een verwachting is dat schippers meer 'dedicated' gaan varen. Hiermee wordt bedoeld dat wanneer schippers dezelfde stof vervoeren, er minder installaties nodig zijn omdat er niet ontgast hoeft te worden voor een volgende vracht. Hiermee kan volgens Koninklijke binnenvaart Nederland (KBN) het aantal benodigde ontgassing met 40-50% teruggebracht worden.

De verantwoordelijkheid voor het vinden van geschikte locaties en het realiseren van de installaties legt volgens het verdrag en het ministerie van I&W bij de verladers, oftewel de markt. Al enkele jaren weten zij van het opkomst zijn van dit verbod. Momenteel zijn er nog te weinig installaties voor een landelijk dekkend netwerk. Er zijn in Nederland twee functionerende installaties (Moerdijk en Amsterdam). Daarnaast zijn er voor 3 locaties vergunningen aangevraagd. Op andere plekken worden nu kansrijke plekken vastgesteld of wordt hier nog naar gezocht. In Duitsland nabij Duisburg is er een werkende ontgassingsinstallatie.

Installatie(s) in Gelderland

In de roadmap is vermeld dat er in Gelderland 1 á 2 installaties nodig zijn. Op initiatief van de provincie nemen we deel aan ambtelijke overleggen met de provincie en omliggende gemeenten langs de Waal over de voortgang van het toewerken naar het ontgassingsverbod. Uit deze gesprekken en de landelijke brief blijkt dat er gesprekken lopen met initiatiefnemers om installaties te realiseren. Vanwege bedrijfsgevoelige informatie mag nog niet bekend worden waar deze initiatiefnemers mogelijk een installatie willen realiseren. De haalbaarheid van een van de locaties moet nog verder worden onderzocht. Daarnaast bevinden de twee potentiële locaties zich dichtbij elkaar, waardoor niet beide locaties tegelijk gebruikt zullen worden voor een installatie. Mochten beide initiatiefnemers verder gaan dient een locatie als wachtlocatie en zou op de andere locatie een daadwerkelijke ontgassingsinstallatie komen.

Het aanvragen van een vergunning kost enige tijd, tenminste enkele maanden. Een vergunning aanvragen voor een ontgassingsinstallatie is nieuw, waardoor een aanvraag goed bestudeerd moet worden. De ODRN/ODRA bereid zich hierop voor door deel te nemen aan de landelijke werkgroep vergunningen vanuit het ontgassingsverbod en onderhoud contacten met omgevingsdiensten die momenteel bezig zijn met een vergunningaanvraag. Hierdoor kan de ODRN/ODRA indien een vergunningsaanvraag binnenkomt snel handelen. Echter moet nadat een vergunningstraject succesvol doorlopen is de installatie nog gerealiseerd worden. Hierdoor kan gesteld worden dat een ontgassingsinstallatie in Gelderland voor 1 juli onmogelijk is. Hiermee bestaat er het risico dat we hier als regio hierop aangekeken worden.

Handhaving

Het handhaven van het ontgassingsverbod na 1 juli staat ook onder druk. Momenteel kan het handhaven alleen door de overtreder op heter daad te betrappen. Dit gebeurt met behulp van een e-Nose (elektrische neus). Dit is een combinatie van sensoren die veranderingen in de luchtsamenstelling waarneemt en de informatie daarover draadloos naar een centrale server stuurt. Provincie Gelderland heeft met de milieudienst Rijnmond (DCMR) een contract gesloten over ontvangst en uitlezen van de e-Noses. Bij uitslag van eNoses, dus vermoeden van ontgassing, geeft de DCMR dit door aan de provincie en aan de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT). Als er een vermoeden van een calamiteit of illegaal ontgassen is, zal de ILT in actie komen met onder andere behulp van drones.

In een recent artikel van het NRC wordt gesteld dat de handhavingsbevoegde instantie (ILT) te weinig middelen, zoals drones, radarsystemen en meetapparatuur heeft om adequaat te handhaven. Verder verloor het ILT recentelijk twee rechtszaken omdat de enkel metingen met e-Noses als niet voldoende bewijs werd geacht. Hierop is het ILT in hoger beroep gegaan. Dit hoger beroep loopt momenteel nog.

In hetzelfde artikel wordt vermeld dat er bij Koninklijke binnenvaart Nederland (KBN) signalen zijn dat bedrijven uit de sector bezig zijn met het zogenaamd omkatten van de vervoerde stoffen. Hiermee worden de codes van de vervoerde stoffen zo herschreven dat ze niet vallen binnen het ontgassingsverbod. Een voorbeeld hiervan is het omkatten van de stofcode UN 1268 (aardoliedestillaten) waarvoor het ontgassingsverbod geldt, naar de stofcode UN 1993 (brandbare vloeistof) of UN 3295 (koolwaterstoffen) waarvoor dit verbod de komende 3 jaar nog niet geldt. Het ministerie probeert door het verbod voor meerdere stofgroepen tegelijkertijd dit omkatten van stoffen moeilijker te maken.

Om de handhaving van het verbod te verbeteren pleiten we bij de provincie voor naast het op heter daad betrappen voor het onderzoeken van administratieve handhaving. Hiermee moet bijgehouden worden welke stoffen wanneer vervoerd worden en wanneer er legaal ontgast wordt bij een installatie.

Memorandum

Politieke ontwikkelingen

In de Tweede Kamer dringt het gebrek aan tijdig voldoende installaties ook door. Recentelijk zijn er in het commissiedebat Maritiem vragen gesteld over de haalbaarheid van het verbod. Tweede Kamerlid Heutink (PVV) diende hierop een motie in voor een tijdelijk gedoogconstructie, ingestoken vanuit het oogpunt dat de schipper niet de dupe mag worden bij een gebrek aan installaties. Als reactie hierop gaf minister Harbers aan dat de verantwoordelijkheid volgens het verdrag bij de verladers ligt, en dat een gedoogconstructie de noodzaak voor het installeren van installaties dat nu net enigszins in beweging lijkt te komen weghaalt. De motie van kamerlid Heutink is op 2 april 2024 verworpen. Een andere motie van PVDA/GL die in lijn ligt met het antwoord van de minister is tegelijkertijd aangenomen.

Vervolg

We houden ambtelijk zowel provinciaal als landelijk een vinger aan de pols over de ontwikkelingen en zullen richting de inwerkingtreding van het ontgassingsverbod op 1 juli een nieuwe stand van zaken geven. Indien er eerder relevante ontwikkelingen te melden zijn worden deze eerder gemeld.

Daarnaast is het van belang om deze kwestie onder de aandacht te blijven brengen ook omdat het risico bestaat dat we hier als regio op aangekeken worden. Indien er bestuurlijk kansen liggen om deze kwestie aan te kaarten zullen we deze benutten.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Beschrijving	Pagina('s)
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1